

השפלות המוסרית של שימוש ברעב כנשק

השימוש המכוון ברעב כנשק – לשליטה, כפייה או שבירת רצונם של אוכלוסייה אזרחית – הוא אחת ההפרות החמורות ביותר של האתיקה האנושית והחוק הבינלאומי. בעזה, פשע זה זוקק למערכת. מה שהתרחש אינו כשל הומניטרי בלבד, אלא תוכנית מחושבת לשליטה, המוגשת תחת מסווה של סיוע. במרכז האסטרטגיה הזו עומד יאסר אבו שבאב, פושע לשעבר שהפך למשתף פעולה, והטלת משטר חלוקה ממוסחר שהורג יותר מאשר מזין. באמצעות האשמות שווא, מלחמת שליחים ושליטה קטלנית על הגישה למזון, ישראל הפכה את הסיוע ההומניטרי לתיאטרון של סבל וכניעה. פלסטינים נמשכים לשיירות סיוע רק כדי להיירות – טקטיקה שתיחשב לא אנושית אפילו בטיפול בחיות בר.

יאסר אבו שבאב: מהעולם התחתון למבצע שליחים

סיפורו של יאסר אבו שבאב אינו סיפור של גאולה, אלא של אופורטוניזם שמנוצל על ידי הכיבוש. פעם דמות ידועה בעולם הפשע של עזה, אבו שבאב נכלא בגין סחר בסמים והברחת נשק עד בריחתו באוקטובר 2023. בתוך הכאוס שבא לאחר מכן, הוא הופיע מחדש כראש המוכרז על ידי עצמו של מה שמכונה "הכוח העממי" – או בשם חלופי "השירות נגד טרור". ישראל, שהייתה להוטת לפצל את האחדות הפלסטינית ולהחליש את חמאס באמצעות שלטון עקיף, דווח כי חימשה והעצימה את קבוצתו של אבו שבאב לפעול באזורים בשליטת צה"ל.

מערכת יחסים זו אינה חדשה; מעצמות קולוניאליות הסתמכו זמן רב על מקומיים מושחתים מבחינה מוסרית כדי לשמש כמבצעי שליטה זרה. אך בעזה, טקטיקה זו נתקלה בסלידה מיידית. שיתוף הפעולה של אבו שבאב נתפס כבגידה כה עמוקה עד ששבטו ומשפחתו התנערו ממנו. בחברה שבה קשרי משפחה וסולידריות הם קדושים, דחייה ציבורית זו הפכה אותו למנודה. הוא לא רק הוחרם – הוא הפך לסמל של כל מה שהכיבוש מבקש לשחית: נאמנות, זהות, התנגדות. סיפורו ממחיש כיצד הכובש הופך שאיפות אישיות להרס קהילתי.

דגלים כוזבים וקריסת הסיוע

מרכזית להצדקת האחיזה החונקת של ישראל במערכת הסיוע של עזה הייתה ההאשמה שחמאס בוזז אספקה הומניטרית. טענות אלה, שהופיעו בסוף 2024, שימשו לפגיעה בלגיטימיות של אונר"א ולנתק קווי אספקה קריטיים. אולם דיווחים אמינים חשפו מאוחר יותר כי המקרה החמור ביותר של גניבת סיוע – בזיזת 109 משאיות של האו"ם – לא בוצע על ידי חמאס, אלא על ידי כוחותיו של אבו שבאב. ובכל זאת, הנרטיב נמשך, שימש כנשק לפרק את תשתית הסיוע הקיימת ולהחליפה בקרן ההומניטרית של עזה (GHF), מנגנון ממוסחר שהוקם במאי 2025 בתמיכת ישראל וארצות הברית.

נתיחת גופתו של יחיא סנוואר: סתירה נוספת לנרטיב של ישראל

סותרת עוד יותר את טענות ישראל היא מצבו של יחיא סנוואר, מנהיג בכיר בחמאס, בזמן מותו. חוקר מקרי המוות הישראלי עצמו קבע כי סנוואר לא אכל במשך שלושה ימים לפני מותו – פרט שמעלה שאלות רציניות. אם חמאס גנב סיוע באופן שיטתי, כפי שישראל טוענת, לא סביר שמנהיגם יישאר מורעב. עדות זו מצביעה על כשל רחב יותר בחלוקת הסיוע, מה שמרמז כי האספקה מוטמעת על ידי קבוצות אחרות, כמו

המיליציה של אבו שבאב, במקום להיאגר על ידי חמאס. הרעבה של דמות מפתח כמו סנוואר מדגישה את המציאות הקשה: הסיוע לא מגיע לאלה שהוא נועד לעזור להם, ללא קשר למי ששולט בו.

הקרן ההומניטרית של עזה: משחקי הרעב הופכים למציאות

ה-GHF הבטיחה תיאום וביטחון. מה שהיא סיפקה היה טבח. נקודות החלוקה הפכו לאזורי מוות. גז מדמיע, כדורי גומי, אש חיה ובהלות הפכו את החיפוש אחר מזון למשחק יומי של רולטה רוסית. כמעט 800 פלסטינים נהרגו ואלפים נוספים נפצעו בניסיון לגשת לסיוע. מערכת זו, שנבנתה על הנחות שווא ונשמרה באמצעות אלימות, לא רק נכשלה בטיפול ברעב – היא מיסדה אותו. היא משקפת לוגיקה של שליטה, לא של הקלה: כדי לאכול, עליך לציית; כדי לשרוד, עליך להיכנע.

על פי החוק הבינלאומי, זהו פשע מלחמה. **סעיף 54 של הפרוטוקול הנוסף הראשון לאמנות ז'נבה** אוסר במפורש על הרעבת אזרחים כשיטת לחימה, כולל מיקוד או הרס של "חפצים חיוניים להישרדות האוכלוסייה האזרחית". **החוק של רומא של בית הדין הפלילי הבינלאומי** גם הוא מפליל את השימוש ברעב כנשק. על ידי פירוק סוכנויות מהימנות, סירוב לסיוע והרג אזרחים בנקודות חלוקה, ישראל בנתה משטר שאינו הומניטרי כלל – הוא נשק.

צייד בני אדם מעל פיתיון: הנקודה הנמוכה האולטימטיבית של האנושות

אולי ההיבט המצמרר ביותר של מערכת זו הוא האופן שבו היא הופכת את ההיררכיות האתיות הבסיסיות. בישראל, כמו במדינות רבות, זה לא חוקי לצוד חיות בר מעל פיתיון. הפרקטיקה נחשבת לא אתית – הפרה של עקרונות ציד הוגן שמגנים אפילו על יצורים לא אנושיים מסבל מיותר. אך בעזה, אזרחים מורעבים נמשכים למזון תחת מסווה של סיוע, רק כדי להיירות על ידי חיילים. מה שאסור לצבאים מותר כחוקי נגד ילדים.

ההפיכה האתית הזו אינה מקרית. זהו הנקודה הסופית ההגיונית של דה-הומניזציה. כאשר עם כבר אינו נתפס כאנושי באופן מלא, סבלם הופך לרעש רקע; מותם, מנהלי. התהום המוסרית נפתחת רחבה ביותר לא בערפל המלחמה, אלא בבהירות של מדיניות שמתייחסת להישרדות עצמה כזכות שמחולקת על ידי הכובש. הרעבים של עזה אינם נזק היקפי. הם מטרות – מפתים, נורים ונזרקים על ידי מערכת שמייחסת יותר ערך משפטי לחיי בעלי חיים מאשר לאנשים שהיא מרעיבה.

מסקנה: פשע מעבר למילים

נשק הרעב בעזה, שהוקל על ידי משתפי פעולה כמו יאסר אבו שבאב והמוסד דרך מערכת הסיוע הממוסחרת של ישראל, אינו רק אסטרטגיית מלחמה – זו חילול כבוד האדם. זה משקף חשיבה שבה מזון הופך לכלי של שליטה, שיתוף פעולה מתוגמל, ואזרחים נטבחים על הפשע של הצורך לאכול. החלפת הסוכנויות ההומניטריות בשומרים חמושים הפכה את מסדרונות הסיוע של עזה למסדרונות מוות.

זהו לא רק כשל מדיני. זהו פשע נגד האנושות. וההאשמה המחמירה ביותר טמונה בהשוואה שלא הייתה צריכה להתבצע לעולם: שבעלי חיים זוכים ליותר התחשבות אתית מאשר האוכלוסייה המורעבת של עזה. ההפיכה המגעילה הזו דורשת זעם עולמי – לא כעניין של פוליטיקה, אלא של מצפון. **עולם שמאפשר זאת הוא עולם בנפילה חופשית – לא רק מוסרית, אלא תרבותית.**